

บทนำ

สหกรณ์ในกัมพูชายังไม่เป็นรูปแบบที่เข้มแข็งและชัดเจนมากนัก เนื่องจากการรวมกันขององค์กรที่ต่างๆ ทั้งในชื่อสหกรณ์เองและชื่ออื่นๆ เช่น สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์สินเชื่อ สถาบันการเงินแบบสหกรณ์ ธนาคารหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ เครดิตยูเนียนและชุมชนสหกรณ์ เป็นต้น ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของสมาคมสหกรณ์แห่งกัมพูชา (Co-operative Association of Cambodia)

นอกจากนี้ เนื่องจากเป็นประเทศด้อยพัฒนาจึงได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศในหลายๆ องค์กรเพื่อขับเคลื่อนขบวนการสหกรณ์ ดังนี้

1. องค์กร FLIFLY (Farmer's Life Improvement and Future Life Youth Organisation) มีจุดมุ่งหมายจัดตั้งสหกรณ์เครดิตยูเนียน สร้างชุมชนเกษตรยั่งยืน ฝึกอาชีพและการพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จเพื่อลดความยากจน
2. องค์กร SEDOC (Socio-Economic Development Organization of Cambodia) องค์กรพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งกัมพูชา
3. องค์กร CCSF (Cambodian Community Savings Federation) ส่งเสริมการออมแบบ Micro-finance ปัจจุบันมี 34 กองทุน มีสมาชิก 31,316 คน มุ่งหมายเพื่อพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนและลดความยากจน
4. มูลนิธิเครดิตยูเนียนแห่งออสเตรเลีย ได้ร่วมมือกับ CCSF ส่งเสริมการจัดตั้งสถาบันการเงิน เช่น ในปี พ.ศ. 2549 ได้จัดตั้งอาคาร Village Saving Bank (Credit Union) และในปี พ.ศ. 2551 Mr. John Baistow-Chair of CUFA ได้มาเปิดสำนักงานสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้น

หน่วยงานราชการ

สำหรับส่วนราชการเพิ่งจะจัดตั้งหน่วยส่งเสริมสหกรณ์ สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและปศุสัตว์ ขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2544

นโยบายและกลยุทธ์ที่สนับสนุนสำหรับสหกรณ์การเกษตรในกัมพูชา ได้แก่ กฎหมายสหกรณ์การเกษตร ปี พ.ศ. 2556 แผนพัฒนาประเทศปี พ.ศ. 2557 – 2561 แผนพัฒนากลยุทธ์ภาคการเกษตร ปี พ.ศ. 2557 – 2561 นโยบายการส่งเสริมการผลิตและการส่งออกข้าว (สิงหาคม พ.ศ. 2553) และเป้าหมาย ปี พ.ศ. 2554 – 2558 ประกาศสหกรณ์การเกษตร และระเบียบเรื่องของพันธสัญญาการเกษตร (Contract Farming) อีกทั้ง รัฐบาลของกัมพูชา สนับสนุนสหกรณ์ในด้านต่างๆ เช่น การจดทะเบียนเป็นสหกรณ์การเกษตรโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ด้านการประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ความช่วยเหลือด้านสิ่งก่อสร้าง วิชาการ ส่งเสริมการตลาด(จัดให้เข้าร่วมงานแสดงสินค้าหรือการเจรจาธุรกิจ) และอื่นๆ รวมทั้ง มีคณะกรรมการแห่งชาติสำหรับการพัฒนาสหกรณ์การเกษตร เงินทุนการพัฒนาสหกรณ์การเกษตร ศูนย์ฝึกอบรมแห่งชาติด้านสหกรณ์การเกษตร การพัฒนาสหกรณ์การเกษตรในระดับชาติ และการมีหน่วยงานส่งเสริมสหกรณ์การเกษตรในระดับจังหวัด

โครงสร้างการดำเนินงานสหกรณ์

ระบบสหกรณ์ในประเทศกัมพูชามีสามระดับ ได้แก่ ระดับปฐม คือสหกรณ์การเกษตรระดับทุติยภูมิ คือ สหภาพสหกรณ์การเกษตร (Agricultural Cooperative Unions) ประกอบด้วยสหกรณ์ในระดับพื้นที่ ระดับภาค และระดับประเทศ และระดับสูงสุดคือ สมาพันธ์สหกรณ์การเกษตรกัมพูชา (Cambodian Agricultural Cooperative Alliance)

ขอบเขตการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรตามกฎหมายสหกรณ์การเกษตร ปี พ.ศ. 2556 ประกอบด้วย การผลิตสินค้าเกษตร ประกอบธุรกิจด้านการเกษตร อุตสาหกรรมเกษตร และให้บริการด้านการผลิตสินค้าเกษตร เช่น การให้สินเชื่อ ประเภทของสหกรณ์มีเพียงประเภทเดียวคือ สหกรณ์การเกษตร

การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในปัจจุบัน ประกอบด้วย 4 กิจกรรม ดังนี้

1. การผลิตและจัดหาข้าวคุณภาพดีและข้าวอินทรีย์ ผักปลอดภัยและผักอินทรีย์ พริกไทยคุณภาพดีสำหรับตลาดบนและส่งออก ผลไม้สดในตลาดชุมชน (เช่น ลำไย เงาะ เป็นต้น) การเลี้ยงหมูและจำหน่าย การผลิตและจำหน่ายเห็ด
2. ธุรกิจการเกษตร (ธุรกิจการตลาด) ได้แก่ ซื้อและจำหน่ายข้าวและสีข้าว สินค้าเกษตรและผัก และอื่นๆ
3. ธุรกิจอุตสาหกรรมเกษตร ได้แก่ แปรรูปอาหารสัตว์และจำหน่าย แปรรูปข้าวและจำหน่าย และอื่นๆ
4. ธุรกิจบริการ ได้แก่ ธุรกิจรับฝากเงินและให้สินเชื่อ การขนส่ง และอื่นๆ

ตารางที่ 1 สถิติสหกรณ์การเกษตรในกัมพูชา ระหว่างปี พ.ศ. 2546 – 2557

ปี พ.ศ.	จำนวนสหกรณ์ (แห่ง)	จำนวนสมาชิก (คน)	ทุนเรือนหุ้น (ล้านเรียล)	ทุนทั้งหมด (ล้านเรียล)
2546	1	39	4,040,000	36,480,000
2547	13	945	40,024,000	154,824,000
2548	43	2,584	178,772,000	355,367,800
2549	19	2,303	157,800,000	517,607,400
2550	14	1,640	203,230,000	400,838,460
2551	23	3,269	175,755,000	832,398,500
2552	57	7,002	846,530,000	977,340,000
2553	75	6,999	710,650,000	828,200,300
2554	50	4,639	803,380,000	1,192,789,000
2555	113	10,693	990,390,000	1,196,944,600
2556	44	3,174	553,800,000	1,293,673,600
2557	101	10,347	2,945,039,520	5,451,676,295
รวม	553	53,634	7,609,410,520	13,238,139,955

ที่มา: ข้อมูลจากรายงานประจำปี พ.ศ. 2554 และ กรมส่งเสริมการเกษตร GDA MAFF เมษายน พ.ศ. 2555
ทุนทั้งหมด ประกอบด้วยสินทรัพย์ ที่ดิน อาคาร รถยนต์ เครื่องจักรกลการเกษตร และอุปกรณ์